

Інше

Коломієць Михайло Вікторович

студент

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

СУЧАСНИЙ СТАН ЗАКОНОДАВСТВА В СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЛУЖБОВЦІВ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Анотація. У даній роботі розкриваються ключові моменти щодо правового регулювання законодавства в сфері соціального забезпечення працівників СБУ та військовослужбовців СБУ. Надається поняття «соціального забезпечення військовослужбовців» згідно законодавства України. Зазначається, що працівники СБУ підлягають обов'язковому загальнообов'язковому соціальному страхуванню.

Ключові слова: соціальне забезпечення військовослужбовців, компенсації, гарантії, кадри Служби Безпеки України.

На сьогодні не розроблені теоретичні основи забезпечення соціального захисту працівників Служби безпеки України в умовах активного розвитку громадянського суспільства, появи нових суб'єктів соціального управління. Термінологія у сфері соціального захисту працівників Служби безпеки України, зміст багатьох термінів, зокрема «компенсація», «гарантії» та «пільги» не регулюються. Крім того, не визначено основні закони системи та процесу соціального захисту працівників Служби безпеки України, не сформульовано принципи, що відповідають чинному законодавству.

Держава має надати основні соціальні гарантії працівникам Служби безпеки України, які працюють в умовах підвищеного ризику, у тому числі на території операції Об'єднаних сил.

Проблемні питання соціального захисту працівників правоохоронних органів досліджували у своїх працях такі вчені, як В.М. Андріїв, Н.Б. Болотіна, І.О. Гуменюк, Т.А. Занфірова, М.І. Іншин, Р.А. Онайко, С.М. Прилипко, О.М. Ярошенко та ін.

Метою є визначення сучасного стану законодавства в сфері соціального забезпечення службовців СБУ.

Право на соціальне забезпечення є одне з природних прав людини, що обумовлене ходом розвитку людини в суспільстві, визнане світовим співтовариством і закріплене в таких міжнародно-правових актах, як Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, Європейська соціальна хартія.

Конституція України встановила право громадян на соціальний захист, у тому числі й на соціальне забезпечення.

Сьогодні Служба безпеки України здатна в повному обсязі розв'язувати всі завдання, які визначено Законом України «Про Службу безпеки України» [1] та поставлено вищим керівництвом держави.

Кадри Служби безпеки України становлять: співробітники-військовослужбовці, працівники, які уклали трудовий договір зі Службою безпеки України, а також військовослужбовці строкової служби.

Збройні сили – це важливий політичний інститут будь-якої держави, від якого залежить його безпеку, тому військова служба завжди вважалася престижною, ніж обумовлений і високий соціальний статус військовослужбовця. Для ефективного здійснення покладених на військовослужбовців особливих функцій з метою створення сприятливих умов служби державою надаються особливі види соціального забезпечення - спеціальні пільги і привілеї.

Предметом правового регулювання соціального забезпечення військовослужбовців є: захист трудових прав, медичне обслуговування, надання жителям (службового та постійного) житла, соціальне

забезпечення, виплата доплат і допомог, обов'язкове соціальне страхування, соціальний захист та інші види забезпечень. Відповідно можна зробити висновок, що соціальне забезпечення військовослужбовців здійснюється на підставі норм, що відносяться до різних галузей права, проте їх об'єднує специфіка суспільних відносин щодо соціального захисту певної групи осіб – військовослужбовців, на регулювання яких вони спрямовані.

Відповідно до Закону України «Про соціально-правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» передбачено, що соціальний захист військовослужбовців – це діяльність (функція) держави, спрямована на встановлення системи правових та соціальних гарантій реалізацію конституційних прав і свобод відповідно до особливого виду службової діяльності, положення в суспільстві, збереження соціальної стабільності у військовому середовищі. Це право надати їх у разі повної, часткової чи тимчасової непрацездатності, втрати годувальника, безробіття внаслідок незалежних від них обставин, у старості, а також в інших випадках, передбачених законом » [2].

Пенсії у зв'язку з втратою годувальника призначаються сім'ям військовослужбовців у разі смерті годувальника під час служби або не пізніше 3 місяців після звільнення або пізніше, але внаслідок нещасного випадку, каліцтва або хвороби, отриманих під час служби, а сім'ям пенсіонерів з числа цих військовослужбовців – якщо годувальник помер у період одержання пенсії або не пізніше 5 років після припинення її виплати.

Аналізуючи правовий статус працівників, які уклали трудовий договір зі Службою безпеки України, слід зазначити, що на них поширюється законодавство про працю. Соціальний захист надається, зокрема, у випадках, коли працівник як основний суб'єкт трудових відносин піддається соціальному ризику або коли особа надає йому особливий соціально -правовий статус працівника та особливий соціальний та трудовий статус. Це традиційні соціальні ризики – тимчасова втрата

працездатності, нещасний випадок на виробництві, що спричинив травму або тимчасову непрацездатність, старість, досягнення пенсійного віку, смерть працівника. Трудове законодавство закріплює загальне положення про те, що всі працівники підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню.

Трудовим законодавством закріплено загальне положення про те, що всі працівники підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню. Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо загальнообов'язкового державного соціального страхування» від 16 січня 2003 р. [3] було викладено у новій редакції главу XVII Кодексу законів про працю України «Загальнообов'язкове державне соціальне страхування та пенсійне забезпечення». Статтею 253 КЗпП встановлено, що всі особи, які працюють за трудовим договором (контрактом) на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форми власності, виду діяльності та господарювання або у фізичної особи, підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню [4].

У зв'язку з втратою годувальника працівники та члени їх сімей мають право на матеріальне забезпечення та соціальні послуги в рамках загальнообов'язкового державного соціального страхування, а також на державне пенсійне забезпечення по старості, інвалідності відповідно до законодавства.

Підсумовуючи зазначимо, що сьогодні в Україні існує низка проблем у сфері соціального захисту працівників Служби безпеки України, які вирішуються фахівцями різних галузей науки. Основною проблемою залишається законодавство, впроваджене великою кількістю нормативних актів, деякі з яких мають довідкові стандарти, що значно ускладнює їх використання на практиці. Крім того, існує чимало декларативних стандартів, які не містять механізму їх впровадження, що значно гальмує

розвиток системи соціального захисту працівників Служби безпеки України. Питання вдосконалення ефективності правового регулювання соціального забезпечення військовослужбовців, підвищення правового статусу захисників вітчизни з чітко прописаними формулюваннями прав військовослужбовців і відповідно обов'язком і відповідальністю уповноважених суб'єктів є актуальними питаннями підвищення статусу правової держави і вимагають системного підходу і єдиних дії з боку державних органів.

Література

1. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 № 2229–XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 27. Ст. 382.
2. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 № 2011–XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 15. Ст. 190.
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо загальнообов'язкового державного соціального страхування: Закон України від 16.01.2003 № 429–IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 10–11. Ст. 87.
4. Кодекс законів про працю від 10.12.1972 № 322–VIII. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1971. № 50. Ст. 375.